

Lieta C-34/24

**Lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu kopsavilkums saskaņā ar Tiesas
Reglamenta 98. panta 1. punktu**

Iesniegšanas datums:

2024. gada 18. janvāris

Iesniedzējtiesa:

Rechtbank Amsterdam (Nīderlande)

Datums, kurā pieņemts iesniedzējtiesas nolēmums:

2023. gada 20. decembris

Prasītājas:

Stichting Right to Consumer Justice

Stichting App Stores Claims

Atbildētājas:

Apple Distribution International Ltd

Apple Inc.

Pamatlietas priekšmets

Pamatlietas priekšmets ir kolektīva prasība par zaudējumu atlīdzību, kas vērsta pret *Apple Inc.* un *Apple Distribution International Ltd.* (turpmāk tekstā – “*Apple u.c.*”) par apgalvotiem konkurences tiesību, it īpaši LESD 101. un 102. panta, pārkāpumiem, kas nodarījuši kaitējumu *Apple Store* lietotājiem Nīderlandē.

Lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu priekšmets un juridiskais pamats

Šis lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu atbilstīgi LESD 267. pantam ir par Regulas (ES) Nr. 1215/2012 (turpmāk tekstā – “Briseles Ia regula”) 7. panta 2. punkta interpretāciju un piemērošanu pārstāvības prasību un tādu apgalvoto konkurences tiesību pārkāpumu ietvaros, kuri izdarīti saistībā ar pirkumiem, kas veikti Nīderlandes *Apple App Store*. Īpaši svarīgs ir jautājums par to, kurai tiesai ir

teritoriālā jurisdikcija izskatīt šīs lietas, un vai Briseles Ia regula ļauj piemērot *Wet afwikkeling massaschade in collectieve actie* [Likumu par kolektīvo apdrošināšanas gadījumu nokārtošanu pārstāvības prasības ceļā; turpmāk tekstā – “WAMCA”] valsts kolīziju normas, kā arī – kuriem piesaistes kritērijiem ir nozīme teritoriālās jurisdikcijas noteikšanā.

Prejudiciālie jautājumi

1. jautājums (*Handlungsort*)

a) Tādā gadījumā kā izskatāmajā lietā, kad apgalvotā dominējošā stāvokļa ļaunprātīga izmantošana LESD 102. panta izpratnē dalībvalstī ir tikusi īstenota, izmantojot pārdošanu, kas veikta ar tādas *Apple* pārvaldītas un visai dalībvalstij paredzētas tiešsaistes platformas starpniecību, saistībā ar kuru *Apple Ireland* rīkojas kā izstrādātāja ekskluzīvais izplatītājs un komisionārs un ietur komisijas maksu no pirkuma summas, kura vieta ir uzskatāma par vietu, kur iestājies notikums, kas rada kaitējumu, Briseles Ia regulas 7. panta 2. punkta izpratnē? Vai šajā ziņā ir būtiski, ka tiešsaistes platforma principā ir pieejama visā pasaulē?

b) Vai šajā ziņā ir nozīme tam, ka šajā lietā runa ir par prasībām, ko saskaņā ar *Burgerlijk Wetboek* [Civilkodeksa] 3:305.a pantu ir cēlušies juridiska persona, kuras mērķis ir atbilstoši pašas tiesībām pārstāvēt vairāku tādu lietotāju kolektīvās intereses, kas dzīvo dažādos vienas dalībvalsts tiesu apgabalos (Nīderlandes gadījumā – *arrondissementen*)?

c) Vai tad, ja, pamatojoties uz 1. jautājuma a) punktu (un/vai 1. jautājuma b) punktu) sniegto atbildi, teritoriālā jurisdikcija ir nevis tikai vienai, bet gan vairākām valsts tiesām attiecīgajā dalībvalstī, Briseles Ia regulas 7. panta 2. punkts nepieļauj tādu valsts (procesuālo) tiesību piemērošanu, kas ļauj vērsties tikai vienā šīs dalībvalsts tiesā?

2. jautājums (*Erfolgsort*)

a) Vai tādā gadījumā kā izskatāmajā lietā, kad apgalvotais kaitējums radies, iegādājoties lietotnes un lietotnēs iekļautos digitālos produktus *Apple* pārvaldītā tiešsaistes platformā (*App Store*), saistībā ar kuru *Apple Ireland* rīkojas kā izstrādātāju ekskluzīvais izplatītājs un komisionārs un ietur komisijas maksu no pirkuma summas (un ir apgalvota gan dominējošā stāvokļa ļaunprātīga izmantošana LESD 102. panta izpratnē, gan karteļu aizlieguma pārkāpums LESD 101. panta izpratnē), un pirkumu veikšanas vietu nav iespējams noteikt, vienīgi lietotāja dzīvesvieta var kalpot kā piesaistes kritērijs attiecībā uz kaitējuma materializēšanās vietu Briseles Ia regulas 7. panta 2. punkta izpratnē? Vai arī šajā situācijā pastāv citi piesaistes kritēriji, lai noteiktu kompetento tiesu?

b) Vai šajā ziņā ir nozīme tam, ka šajā lietā runa ir par prasībām, ko saskaņā ar *Burgerlijk Wetboek* 3:305.a pantu ir cēlušī juridiska persona, kuras mērķis ir atbilstoši pašas tiesībām pārstāvēt vairāku tādu lietotāju kolektīvās intereses, kas dzīvo dažādos vienas dalībvalsts tiesu apgabalos (Nīderlandes gadījumā – *arrondissementen*)?

c) Vai gadījumā, ja, pamatojoties uz 2. jautājuma a) punktu (un/vai 2. jautājuma b) punktu) sniegto atbildi, attiecīgajā dalībvalstī teritoriālā jurisdikcija ir valsts tiesai, kurai ir jurisdikcija izskatīt prasības tikai attiecībā uz daļu no šīs dalībvalsts lietotājiem, bet prasības attiecībā uz citu lietotāju daļu ir citu tās pašas dalībvalsts tiesu teritoriālajā jurisdikcijā, Briseles Ia regulas 7. panta 2. punkts nepieļauj tādu valsts (procesuālo) tiesību piemērošanu, kas ļauj vērsties tikai vienā šīs dalībvalsts tiesā?

Atbilstošās Savienības tiesību normas

LESD 101. un 102. pants

Briseles Ia regulas 7. panta 2. punkts, 17. un 18. pants

Atbilstošās valsts tiesību normas

WAMCA

Burgerlijk Wetboek [Civilkodekss; turpmāk tekstā – “BW”) 3:305.a pants

Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering [Civilprocesa kodekss; turpmāk tekstā – “Rv”) 1.–14. pants, 209. pants, 220. pants, 1018.c panta 3. punkts, 1018.d panta 1. punkts un 1018.e panta 1.–3. punkts

Īss pamatlīstas faktisko apstākļu un tiesvedības izklāsts

- 1 *Apple* ražo dažādas portatīvas ierīces, tostarp *iPhone*, *iPad* un *iPod Touch*, kas darbojas ar *Apple* izstrādātu, pārvaldītu un *Apple* ierīcēs iepriekš instalētu operētājsistēmu (*iOS*). Šīm ierīcēm lietotnes var lejupielādēt un/vai iegādāties *Apple App Store* – *Apple* tiešsaistes tirdzniecības platformā (*Storefront*), kurā ir pieejami arī lietotnēs iekļauti produkti. Tās ir funkcijas, pakalpojumi vai produkti lietotnes ietvaros. Šīs lietotnes izstrādā *Apple* vai trešie izstrādātāji. *Apple* ierīcēs galvenokārt var izmantot lietotnes, kas ir pieejamas *App Store*. Lai varētu izmantot *App Store*, ir jāizveido lietotāja profils. *App Store Storefront* var izmantot, pamatojoties uz lietotāja iestatījumiem, un tas ir piesaistīts lietotāja profilā izvēlētajai valstij. Lietotāji, kas savā profilā kā valsti izvēlas Nīderlandi, automātiski tiek novirzīti uz *Apple Store* Nīderlandes *Storefront*. Maksājumi *App Store* ietvaros tiek veikti tikai un vienīgi ar *Apple App Store* maksājumu sistēmas starpniecību. Trešie izstrādātāji *App Store* ietvaros var piedāvāt *Apple* [operētājsistēmai] izstrādātas lietotnes, ja tās atbilst noteiktiem nosacījumiem. Tās

saņem atlīdzību no pirkuma cenas, ko lietotāji maksā par lietotņu vai lietotnēs iekļauto produktu izmantošanu un par ko *Apple* ietur komisijas maksu. *Apple Inc.* vada *Apple* koncernu un ir Amerikas Savienotajās Valstīs reģistrētās *Apple Distribution International Ltd.* mātesabiedrība (turpmāk tekstā – “*Apple Ireland*”). Tā darbojas kā *Apple* pārstāve un piegādātāja Eiropas Savienībā, kā arī pārvalda un apstrādā lietotāju datus Eiropas Savienībā, tostarp lietotāja profila datus.

- 2 Prasītāju, proti, *Stichting Right to Consumer Justice* un *Stichting App Stores Claims*, mērķis tostarp ir pārstāvēt to personu intereses, kuras cietušas no konkurencei kaitīgas prakses. Tās *Rechtbank Amsterdam* [Amsterdamas tiesā, Nīderlande] ir iesniegušas kolektīvu prasību par zaudējumu atlīdzību par *Apple* u.c. konkurences tiesību pārkāpumiem, solidāri vēršoties pret *Apple Inc.* un *Apple Ireland*. Prasītājas uzsāka tiesvedību, pamatojoties uz WAMCA. Pirms šā likuma ieviešanas Nīderlandē jau bija iespējams celt pārstāvības prasību, bet kopš tā stāšanās spēkā ir arī iespējams celt kolektīvu prasību par zaudējumu atlīdzību, kas ļauj efektīvi un iedarbīgi lemt par kolektīvo apdrošināšanas gadījumu. Fondi, kas ceļ šīs prasības, to dara savā vārdā un tādējādi rīkojas kā visu to personu neatkarīgi pārstāvji, kuras uzskata, ka tām ir nodarīts kaitējums. Tādējādi prasītājas nav nedz cietušo personu pārstāves, nedz pilnvarotās, nedz cesionāres. Cietušajām personām tiesas galīgais nolēmums principā ir saistošs, ja vien tās neizmanto “opt-out” režīmu, (attiecīgā gadījumā) iegūstot tiesības saņemt individuālu zaudējumu atlīdzību. Uz WAMCA balstītas kolektīvas prasības par zaudējumu atlīdzināšanu var tikt celtas arī pret ārvalstu pusēm. Šajā lietā Nīderlandes tiesai ir jāizlemj, vai tai ir jurisdikcija.

Pamatlietas pušu galvenie argumenti

- 3 Prasītājas uzskata, ka iesniedzējtiesai ir jurisdikcija saskaņā ar Briseles Ia regulas 7. panta 2. punktu.
- 4 *Apple* u.c. ieskatā iesniedzējtiesas jurisdikcija nevar tikt pamatota ar Briseles Ia regulas 7. panta 2. punktu, jo apgalvotais notikums, kas radījis kaitējumu, nav noticis Nīderlandē. Pakārtoti, *Apple* u.c. argumentē, ka gadījumā, ja *Rechtbank Amsterdam* ir jurisdikcija, tad tāda varētu būt tikai attiecībā uz lietotājiem, kas ir veikuši pirkumus *App Store* ar Nīderlandes *Storefront*, atrodoties Amsterdamā.

Īss lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu motīvu izklāsts

- 5 Pamatlietā izšķirošais jautājums ir par to, vai iesniedzējtiesas jurisdikcijā ir kolektīvās prasības par zaudējumu atlīdzību saskaņā ar Briseles Ia regulas 7. panta 2. punktu.
- 6 Tiesa 2021. gada 15. jūlija spriedumā *Volvo* u.c. (C-30/20, EU:C:2021:604; turpmāk tekstā – “spriedums *Volvo* u.c.”) ir norādījusi, ka Briseles Ia regulas

7. panta 2. punkts tieši un tūlītēji piešķir teritoriālo jurisdikciju. Saskaņā ar Tiesas pastāvīgo judikatūru atbilstīgi šīs regulas 7. panta 2. punktam teritoriālo jurisdikciju var noteikt gan pēc vietas, kur iestājies notikums, kas rada kaitējumu (*Handlungsort*; turpmāk tekstā – “notikuma, kas rada kaitējumu, vieta”), gan pēc kaitējuma materializēšanās vietas (*Erfolgort*; turpmāk tekstā – “kaitējuma rašanās vieta”), un tādējādi prasītājam ir izvēles iespēja.
- 7 Saskaņā ar Tiesas 2018. gada 5. jūlija spriedumu *flyLAL-Lithuanian Airlines* (C-27/17, EU:C:2018:533; turpmāk tekstā – “spriedums *flyLAL*”) dominējoša stāvokļa ļaunprātīgas izmantošanas (LESD 102. pants) gadījumā notikuma, kas rada kaitējumu, vieta tiek noteikta pēc darbībām, ko dominējošā stāvoklī esošs uzņēmums ir veicis, lai šo stāvokli īstenotu praksē. Tomēr, ja pastāv atsevišķi notikumi, kas ir daļa no kopējas stratēģijas un kas kopā veicina kaitējumu, ir jānoskaidro, kurš notikums ir īpaši svarīgs šīs stratēģijas īstenošanai. Nemot vērā judikatūru, kas izriet no Tiesas 2011. gada 25. oktobra sprieduma *eDate Advertising u.c.* (apvienotās lietas C-509/09 un C-161/10, EU:C:2011:685; turpmāk tekstā – “spriedums *eDate Advertising u.c.*”), *Apple u.c.* rīcība šķiet esam dominējoša stāvokļa ļaunprātīga izmantošana, kura ir īstenota (arī) Nīderlandē, kas savukārt nozīmē, ka Nīderlandes tiesām ir starptautiska jurisdikcija. Tiesa spriedumā *flyLAL* un 2015. gada 21. maija spriedumā *CDC Hydrogen Peroxide* (C-352/13, EU:C:2015:335; turpmāk tekstā – “spriedums *CDC Hydrogen Peroxide*”) ir izteikusies arī attiecībā uz notikuma, kas rada kaitējumu, vietas noteikšanu, pastāvot aizliegtai vertikālai cenu noteikšanai (LESD 101. pants). Atbilstoši šiem spriedumiem notikuma, kas rada kaitējumu, vietas noteikšana ir atkarīga no konkrēta notikuma, kura laikā aizliegtā vienošanās ir tikusi galīgi noslēgta, vai arī šajā vietā ir noslēgta vienošanās, kas pati par sevi ir notikums, kas radījis apgalvoto kaitējumu.
- 8 No Tiesas 2018. gada 12. septembra sprieduma *Löber* (C-304/17, EU:C:2018:701) izriet, ka, nosakot kaitējuma rašanās vietu, nevar ņemt vērā ikvienu vietu, kurā tiek izjustas negatīvās sekas, un ka šajā ziņā runai ir jābūt par sākotnējo, no kauzālā notikuma tieši izrietošo kaitējumu, nevis par negatīvajām sekām, kas tam ir sekojošas. No sprieduma *flyLAL* turklāt izriet, ka gadījumā, ja tirgus, ko ir skārusi pretkonkurences rīcība, atrodas dalībvalstī, kuras teritorijā apgalvotais kaitējums esot noticis, tad ir uzskatāms, ka kaitējuma materializēšanās vieta atrodas šajā dalībvalstī.
- 9 Pirmkārt, iesniedzējtiesa norāda, ka Nīderlandes likumdevējs nav paredzējis noteiktu tiesu, kurai būtu ekskluzīva jurisdikcija izskatīt visas *WAMCA* lietas, tādējādi jautājums par to, kurai tiesai ir teritoriālā jurisdikcija, pamatojoties uz Briseles Ia regulu, ir nozīmīgs. Turklāt pamatlietā nevar pēc tiesas analogijas atsaukties uz iepriekš minēto spriedumu *CDC Hydrogen Peroxide*, jo izskatāmajā lietā atšķirībā no lietas, kurā tika taisīts šis spriedums, cietušo prasījumi nav apvienoti un prasītājas rīkojas savā vārdā, pārstāvēt cietušo kolektīvās intereses.
- 10 Otrkārt, iesniedzējtiesa uzskata, ka, nosakot notikuma, kas rada kaitējumu, vietu, ir jāpastāv iespējai attiecīgās darbības, ar kurām tiek īstenota *Apple* dominējošā

stāvokļa ļaunprātīga izmantošana, sasaistīt ar apstākli, ka *App Store* ar Nīderlandes *Storefront* ir vērsta tieši uz Nīderlandes tirgu un tajā tiek lietota arī nīderlandiešu valoda. Attiecīgās darbības iesniedzējtiesas ieskatā ir pārdošanas darījumi, kas veikti *App Store* (ko pārvalda *Apple*), attiecībā uz ko *Apple Ireland* rīkojas kā ekskluzīvais izplatītājs un komisionārs, kā arī iekasē komisijas maksu no pirkuma summas. Tādējādi, atsaucoties uz judikatūru, kas izriet no spriedumiem *flyLAL* un *eDate Advertising u.c.*, var secināt gan to, ka apgalvotie konkurences tiesību pārkāpumi ir notikuši Nīderlandē, gan to, ka Nīderlandes tiesām ir starptautiska jurisdikcija. Tomēr atšķirībā no sprieduma *flyLAL* trūkst vietas, kur tiek veikta konkrēta darbība, jo pirkumi tiek veikti tiešsaistes platformā. Tādējādi nenoskaidrots vēl paliek tas, kurai Nīderlandes tiesai ir teritoriālā jurisdikcija.

- 11 Treškārt, iesniedzējtiesas ieskatā kaitējuma rašanās vieta attiecībā uz vairumu lietotāju atrodas Nīderlandē, jo šie lietotāji pirkumus ir veikuši *Apple Store* ar Nīderlandes *Storefront* un par pirkumiem maksājuši, izmantojot Nīderlandes bankas kontus. No tā izriet, ka Nīderlande ir vieta, kur ir radies sākotnējais kaitējums. Tomēr skaidrs vēl nav tas, kurai Nīderlandes tiesai ir jurisdikcija. No sprieduma *Volvo u.c.* izriet, ka teritoriālā jurisdikcija ir jāpiešķir tās pārdošanas vietas tiesai, kurā cietušais ir reģistrēts. Tomēr, tā kā pirkumi tika veikti, izmantojot mobilās ierīces tiešsaistes platformā, ir grūti noteikt konkrēto vietu. Iesniedzējtiesa jautā, vai šajā gadījumā to var saistīt ar lietotāja/pircēja domicilu. Tādējādi skaidrs būtu, ka *Rechtbank Amsterdam* ir jurisdikcija attiecībā uz lietotājiem, kas ir reģistrēti Amsterdamā, taču, ņemot vērā Briseles Ia regulas 7. panta 2. punktā paredzēto regulējumu, nebūtu skaidrs, vai iesniedzējtiesai ir jurisdikcija arī attiecībā uz lietotājiem, kuri gan nav reģistrēti Amsterdamā, tomēr ir reģistrēti Nīderlandē. Tāpēc atkarībā no tās puses domicila, kuras intereses tiek pārstāvētas, jurisdikcija varētu būt dažādām tiesām ar dažādu teritoriālo jurisdikciju. Tādējādi pastāvētu paaugstināts risks, ka līdzīgās lietās tiks pieņemti atšķirīgi nolēmumi.
- 12 Turklāt iesniedzējtiesai rodas jautājums arī par to, vai ir nozīme tam, ka kolektīvo prasību par zaudējumu atlīdzību ir cēlusi juridiska persona, kas pārstāv kolektīvās intereses. Ja atbilde uz šo jautājumu ir apstiprinoša, ir jāatbild uz jautājumu, vai juridiskās personas juridiskā adrese ir piesaistes kritērijs, lai noteiktu kompetento tiesu ar jurisdikciju visā dalībvalstī, vai arī ir jāņem vērā citi piesaistes kritēriji. Ja par pamatu drīkst ņemt juridiskās personas, kas pārstāv lietotāju intereses, juridisko adresi, prasību par zaudējumu atlīdzību saskaņā ar Rv 220. pantu iedarbīgi un efektīvi var celt tikai vienā tiesā.
- 13 Visbeidzot iesniedzējtiesa vēlas zināt, vai Briseles Ia regula pieļauj valsts (izskatāmajā lietā – Nīderlandes) kolīziju normu (it īpaši Rv 220. panta) piemērošanu, lai gan šai regulai ir tieši un tūlītēji jānosaka tiesa ar teritoriālo jurisdikciju. Šis jautājums tika uzdots arī divos lūgumos sniegt prejudiciālu nolēmumu, kurus Tiesai 2023. gada 19. septembrī iesniedza *Gerechthof Amsterdam* [Amsterdamas apelācijas tiesa, Nīderlande] (lietas C-672/23 un C-673/23).